

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6-60, ali gld. 3-30
četrt leta 3-40, ali gld. 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunki ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.
Neplačanih pisem ne sprejema le uredništvo ne upravnistvo.

Oglaš in poslanice
se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.
Naročnino in oglašje je plačati loco Gorice.
„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katera izhaja mesečno v smopcih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakega 1 gld. 80 kr. — Oglašje v „Slov. knjižnici“ se računuje po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Klerikalni razkol na gospodarskem polju.

„Zalostno je, da se je boj zanesel tudi na gospodarsko polje. Kdo ga je zanesel? — vsakdo lahko sprevi!“

„Gorica“, 3. nov. 1899.

Dokazali smo, koliko zlotovne hinavščine je sodelovalo pri ustanovitvi „Centrifuge“. Naši dokazi niso oprti le na notoriški znane zahrbtnje spletke nasprotnikov, marveč v prvi vrsti na izjave v „Gorici“, v kateri — lažniki same sebe grozovito-milajijo po zobeh. Vsaj tega, kar imamo zdaj črno na belem, nam ne bodo mogli utajiti.....!

Že iz dosedanjega je jasno vsakomur, da naša stranka ni zanesla boja na gospodarsko polje. Ako bi bilo kaj resnice na tem — in da je ni, je naša hiba! — bi bili že lanskega aprila volili drugačno ravnateljstvo in nadzorstvo, pa smo ostali pri kompromisni listi vkljub znanim dogovorom na občnem zboru.

Dr. Tuma se očita, in sicer zlobno vedoma in hoté, da se je polastil „Goriške ljudske“, katero hoče izkoristiti v strankarske namene itd. To perfidnost smo po vrednosti zavrnili že zadnjič. Kako skrbno, nepristransko, poštenovalno je ta mož delal in povzdignil zavod, kako nesebično ga je hotel prepustiti drugim rokam, ki bi bile gotovo manj sebične, naj sledi v tej razpravi neoporečen dokaz.

Dr. Tuma je bil izvoljen ravnateljem spomladi l. 1897.; zavod mu je bil prepuščen popolnoma....., nikdo tistih slavnih „prvakov“ se ni maral pobrigati za posojilnico, najmanj pa dr. Gregorčič in širokoustni profesor Berbuč. Vse knjigovodstvo je bilo zastarelo, nepraktično, in vrhu tega po dolgoletnem dilentanizmu tako zapačeno, da je bilo treba popolne presnove, zlasti z ozirom na tako hitro razvijajoči se zavod.....

Dr. Tumi je bila prva skrb, da pridobi v ravnateljstvo sposobnih mož, ki bi zavod lahko vodili tudi brez njega, kajti imel je pred očmi marsikaj, kar bo treba ustvariti in kjer bo bolj potreben.... Tako je pridobil notarskega kandidata g. Premrla in dr. Franka, s katerim se je dogovarjal v imenu dr. Tume pisec teh člankov, še predno

je ta prišel iz Ljubljane v Gorico. Dr. Tuma je dejal: To sta moža, ki bi lahko vodila posojilnico, ko bo urejena, ali potruditi in naučiti se morata.... Ako se vse to ni zgodilo, ni krivda dr. Tume.

Notranjo preuredbo je izvršil vzorno. Gotovo se naša posojilnica odlikuje tudi v tem pogledu. Izvezbali so se uradniki in pridobili dostojno stanovanje. V Gosposki ulici ima posojilnica dve hiši, ki sta danes -20% več vredni nego sta stali.

Dr. Tuma je hotel iti v naši denarni organizaciji še dalje, ker razvitek vseh naših denarnih zavodov v Gorici tako zahteva. L. 1898. je bilo skoro vse pripravljeno za „ekskomptno banko“; potrební denar je bil že zagotovljen, ali večji načrti, za katere so se glavni udeleženci angažovali (s središčem v Ljubljani) so pokopali našo banko. — Mesto te banke pa je snoval načrt, kako naj bi se preosnovala „Goriška ljudska posojilnica“ v centralen zavod brez novih upravnih stroškov. (To je „Soča“ že pojasnila).

Počil je domači razkol. Ker dr. Gregorčič in njegovi niso dobili „Goriške ljudske posoj.“ popolnoma v svojo last, so sklenili že lanskega julija, da ustanovijo „Centralno posojilnico“, o kateri je bilo že toliko govora.

Kako se je obnašal dr. Tuma? Rekel je Gregorčiču to-le: Gospod doktor! Ako se ustanovi še ena posojilnica, potem smo na poti, da pridemo v razmere tudi na gospodarskem polju, kakoršne so na Kranjskem, da bomo ločili klerikalni in liberalni denar. Ker mi je za edinost vsaj na gospodarskem polju, sem pripravljen za odstop, kakor hitro mi imenujete moža, v katerega imamo zaupanje.

Tako je govoril — mož! Ali kako se je obnašal figa-mož dr. Gregorčič? On se je zvijsal in izgovarjal tako, da je spravil dr. Tumo do vere, da je snovanje novega denarnega zavoda — le prazna govorica. Ni imel toliko poguma, da bi bil resnično povedal Tumi, ne toliko močnatosti, da bi bil sprejel njegov predlog gledé „Goriške ljudske“! Če tako delajo — možje, potem res ne vem, kako se obnašajo „babe“.

Ali „Osservatore Triestino“ je razkril resnico, ki je čitateljem dovoljno znana. Po

inicijativi dr. Gregorčiča se je ustanovila še nova posojilnica v Gorici, katere nihče ne potrebuje razven onih, ki hočejo imeti boj — na vsej črti!

In tu je prišel dr. Tuma akcijo, da bi se razdor ne zanesel vsaj na gospodarsko polje. — Poglejmo, kako odkrito, kako lojalno, kako pošteno je postopal dr. Tuma.

Najprej je pisal grofu Alfredu Coroniniju, načelniku nove posojilnice, to-le pismo:

V Gorici, dne 17. oktobra 1899.

Visokorodnemu gospodu Alfredu grofu Coroniniju, načelniku „Centralne posojilnice“ v Gorici, reg. zadr. z omeje. zavezo, etc.

v Gorici.

Iz uradnega lista „O. T.“ št. 13. t. m. št. 235. sem čital za me neverjeten razglas, da se je ustanovila nova denarna zadruga, ki ima med drugim tudi nalogo, dajati svojim udom posojila in nabirati hranilne vloge. Skratka rečeno, da se je ustanovil denarni zavod, ki stopi v konkurenco z „Goriško ljudsko posojilnico“ in „Trgovsko obrtno zadrugo“.

Skozi 5 let delujem pri denarnih zavodih in po mnogem prizadevanju smem danes trditi, da denarni položaj slov. prebivalstva v deželi dobro poznam, in tako smem reči, da denarni zavodi „Monte di Pietà“, „Trgovsko obrtna zadruga“ in „Goriška ljudska posojilnica“ po eni strani popolnoma zadoščajo vsem denarnim potrebam prebivalstva, po drugi strani pa absorbirajo vse vloge.

„Centralni posojilnici“ tedaj ne pripada posebna vloga, opravičena po potrebi, marveč le ona, služiti posebni politični organizaciji.

„Centralna posojilnica“ bo mogla vspešno delovati le, ako bode imela dovolj cenega denarja, t. j. dovolj hranilnih vlog. Teh pa dobi le, ako imetniki odpovedó vloge pri „Monte di Pietà“, pri „Trgovski obrtni zadrugi“, ali pa „Goriški ljudski posojilnici“.

Ako se prelože hranilne vloge iz „Monte di Pietà“ v naroden zavod, stori se le nekaj narodu koristnega, deloma, ker mu daje višji dohodek; deloma, ker služi glavnicu narodnim svrhom.

dolino je priletel kakor brezpernatí tiček. Ljudje so bili zbrani pri molitvi v cerkvi, proseč, da bi jih Bog obvaroval nezdod, lakote, kuge, vojne in živinskih boleznij... Zamán so vpletali v pesem ganjlive svoje prošnje — a nebesa kakor bi ne slišala njihovega glasú.

V stiski in negotovosti se je vlekel čas kakor polž. Ljudje so hodili kakor zablodele ovce s povešenimi glavami, kakor bi jih težila težka vest.

Če so se sešli po dva ali trije, sešli so se le, da si potožijo svojo revo in si takó olajšajo srce....

V...ski župan je dobil proti koncu aprila dopis od slavnega urada. Naznani so mu, da nastaja čas vedno bolj resnoben in zato se bo vršil za leto 1866. še drugi dopolnilni vojaški nábor, na kateri se imajo pozvati vsi mladenčji iz peterih razredov, rojeni 1841.-1845. leta. Na oproščenje od vojaške službe naj nihče ne misli. Cesar potrebuje vojakov proti „Prajzom in Talijanom“, kateri mu hoté odvzeti celo državo; za to bodo potrjeni v vojske tudi slabjši, in celo oni, ki so bili oproščeni druga leta. Kdor ima dobre zobe ter ni hrom, gluh, slep ali grbast — vsak bo potrjen.

Ta novica, našopirjena z raznimi dostavki, je zbudila v vasi splošen strah. Matere so tarnale, očette žalostno gledali svoje sinove, šibke kakor jelke in zdrave kakor hraste; videli so jih že v vojaški suknji, s puško na rami

Ako se odpovedujejo hranilne vloge „Trgovski obrtni zadrugi“, ne dosega se prvih koristi, t. j. dajati večjih obresti, prelaga pa se denar na škodo denarni organizaciji enega stanu na korist one drugega stanu.

Ker pa deluje „Trgovsko obrtna zadruga“ večinoma le z lastnim denarjem in z odprtimi krediti, konkurenca nove posojilnice ne prizadene naravnost „Trgovski obrtni zadrugi“ zadrege.

Ni pričakovati, da bi „Centralna posojilnica“ posegnila na sé večje zneske od tukajšnjega „Monte di Pietà“, marveč bati se je, da se nova posojilnica založi le z hranilnimi vlogami, sedaj založenimi v „Goriški ljudski posojilnici“.

Ta zavod je imel s 1/X. 99. okroglo gld. 650,000— hranilnih vlog; kakor kaže statistika, so prirasle skoraj vse te vloge zadnjih 5 let, in so vsled tega več ali manj se nestalne.

„Goriška ljudska posojilnica“ ima po svojih pravih premalo jamstva in zbog skromnega delovanja prvih 12 let premalo rezervnega kapitala.

Vsled tega je bilo mogoče šele zadnji 2 leti pridobiti odprte kredite; enega v znesku 20,000 gld. pri „Mestni ljubljanski hranilnici“ in za 35,000— gld. pri banki K. Gorup v Trstu. Ta dva kredita sta se porabila letos večino na za nakup hiše Baumanove.

Splošna denarna konstelacija v Evropi je neugodna danes in kaže biti taka še najmanj 1 leto.

Ker so državne banke zvišale obrestno mero do 6%, odteka naloženi denar hranilnic in večjih posojilnic različnim bankam, in vsled tega postaje tudi denar teh zavodov dražji, in kar pride še bolj v poštev, čuti se pomanjkanje denarja.

Posledica temu je, da se prelagajo hranilne vloge na boljše obrestovanje, ali da se iste jemljejo iz hranilnic in posojilnic.

„Goriška ljudska posojilnica“ je pri svojem hitrem naraščanju iskala denar in med drugim pridobila „Cerkijansko posojilnico“, ki je naložila okoli 60,000— gld.

„Goriška ljudska posojilnica“ se preseli s 1. nov. t. l. v svoje nove prostore v hiši B., ter ji sledi v prostore, katere je sedaj ona zajemala, „Centralna posojilnica“. Ker je naše

in sabljo ob boku, kakó drvé na so-vražnika, kakó se hrabro borijo in umirajo junaške smrti... Pri spominu na to junaško smrt se je prikradla marsikateremu solza v oko; pozabil je na vso slavo na bojnem polju ter videl v duhu samó mrtve, pohabljené, tarnajoče in kličeče na pomoč. Temu manjka roke, temu noge, ónemu je prestrelila smrtonosna kroglica glavo — sploh ljudje so že videli v domišljiji pred seboj vojno z vsemi njenimi grozami. Oni, ki bi jej imeli postati žrtev, so se hrabrilí z novo pesmijo, katero jim je zložil dosluženec in kočar France Dragota, kateremu je odstrelil neki okorni Talijan 1859. leta desno roko. Hotel je dati svojo pesmico celó tiskati v časopisih, kakor je to storil najemnik Nemčič pri Kojetinu s svojo pesmijo „Na spodbujajo naših sinov h hrabrosti, k izpolnjevanju dolžnostij in k vojaškim vrlinam“, toda naposled je dejal, čemu bi se mučil po nepotrebnem s pisanjem, katero mu še takrat ni šlo dobro izpod rok, ko je pošiljal svoja pisma iz vojne domú; saj jo fantje zapojó in s popevanjem raznesejo po svetu bolj nego časopisi.

Fantje so se pesmi priučili ter jo kmalo popevali z drugimi vred:

„Solnce mi na vshodu vshaja,
Zlá novica k nam prihaja:
Da moramo na vojsko iti,
Očeta, mater zapustiti.“
i. t. d.

Kadar pridem z vojne!

V zbirki „Iz mažarskega raja“.

Češki spisal Jan Janča.

Poslovenil Podravski.

—*—

Žalostno, prežalostno so praznovali na moravskem Slovaškem binkoštné praznike leta 1866. Kamorkoli si pogledal, povsod si opazil ljudem skrb na licih, in na ušesa ti je doletavala samó žalost in tarnanje. Kakor bi bilo peklo izpuščilo iz sebe vso zlobo, je tlačila tesnoba ljudi in deželo. Setev je ugonobil mraz, da je polje bilo videti kakor prepreženo z žolto odejo, na strehah in po drevju je blestela slana; zelenjad je pozabila, náde poljedelca so bile večinoma uničene. Žalostno so zrlí gospodarji na sad svojega težkega truda, in marsikateri se je zamislil ter dejal sam pri sebi: „Prerokovali so to, prerokovali. Že takrat, ko se je prikazala na nebu taka strašna zarja, kakor bi bilo vse nebo oblitó s krvjo, ni prerokoval nihče nič dobrega. Bog nas je svaril, toda nismo se poboljšali... Težko nas tepe sedaj njegova pravična roka... Setev je uničena, sadno drevje je pozeblo, in novice o vojni so vedno groz-

priprosto ljudstvo močno vezano na navado in kraj, bode neizogibno, da zanesa zadnja 2 meseca v letu, ki sta za hranilne vloge najbolj ugodna, v novo „Centralno posojilnico“ namesto tje, kamor so bile namenjene, v „Goriško lj. posojilnico“.

Čuje se, da „Cerkljanska posojilnica“, preloži svoje vloge novi „Centralni posojilnici“, da se tako preloži marsikatera vloga strank iz političnih ozirov, in kolikor kažejo dosedanje odpovedi, se je že marsikatero vlogo v to svrhu odpovedalo. Ako se vse to reasumira, se dodene, da večina ravnateljstva „Goriške ljudske posojilnice“ ni vedno za to, da se v pravem času vkrene profilatična sredstva, da je občni zbor „Goriške ljud. pos.“ po vplivu članov, ki so se ga udeležili očitno s strankarskimi nameni, onemogočil skrajno in nujno potrebno razširitev garancije in po njej pridobitev novih denarnih sredstev, potem mora priti vsak umen, trezno misleč človek do zaključka, da je nastop „Centralne posojilnice“ razvoju in obstoju „Goriške ljudske posojilnice“ nevaren.

Ako se odpovedi in to, kar je gori narvedeno, izvrše, in ako ne priskočijo „Goriški lj. pos.“, drugi narodni denarni zavodi na pomoč, stojimo danes pred eventualiteto velike denarne kamalitete, katero zakrivi nastop novo ustanovljene „Centralne posojilnice“ v Gorici.

Ta eventualiteta izključuje se z lahka, ako „Centralna posojilnica“ nastopi previdno, vešče in sporazumno z „Goriško ljudsko posojilnico“. Preobširno bi bilo razkladati načrt, po katerem se prelaganje hranilnih vlog brez nevarnosti za „Goriško ljudsko posojilnico“ izvrši, ter je v to svrhu potrebno skupnih dogovorov načelstev obeh zavodov. Vaše visokorodje, kot drž. in dež. poslanec, kakor tudi gosp., ki so združeni z Vami v načelstvu „Centralne posojilnice“ gotovo ne želijo narodne nesreče, kakor bi bila likvidacija „Goriške ljudske posojilnice“. Kakor danes „Gor. ljud. pos.“ stoji, pokazati sme svoje knjige in svojo bilanco vsakemu veščaku ne le brez bojazni, ampak tudi s samozavestjo. Kakor pa se najmočnejši denarni zavod lahko izpodkoplje, tako se zgodi tudi danes z „Gor. lj. pos.“, ako se rabijo sredstva proti njej, ki so sposobna, izpodkopati vsak denarni zavod.

Dovoljujem: si torej opozarjati Vase visokorodje na splošni negotovi denarni položaj, na posebni položaj „Goriške ljudske posojilnice“, in povdarjati, da nastop „Centralne posojilnice“ utegne provzročiti narodno kalamiteto.

Dolžnost mi je, obračati se na Vas sedaj ob pravem času, ko se lahko brez težave vse prav priredi in pripravi, in Vase visokorodje bo odgovorno za vse posledice, ako ne poslušate tega mojega pravočasnega in rodoljubnega nasveta.

Pripravljen sem vsega, dati Vam svoje moči na razpolaganje, da se skupno delovanje „Centralne posojilnice“ in „Goriške ljudske posojilnice“ organizuje, in v nadi, da te ponudbe ne odklonite, pričakujem odgovor in belježim odličnim spoštovanjem kot načelnik „Trgovsko obrtne zadruga“ in „Goriške ljudske posojilnice“.

Dr. Henrik Tuma, l. r.

Čitatelj, ki imaš količak nepristranske razsodnosti, odgovori: Ali je bilo mogoče lepše, plemenitejše storiti nego je storil v tem slučaju dr. Tuma? — To pismo je grof C. dobil, ali: ni dal odgovora. Toda, zdi se, zbal se je odgovornosti, katero si je nakopal, da je odložil vse mandate in se rešil tudi odgovornosti. Z njegovim odstopom se je otvoritev „Centrifuge“ zavlekla, ker je došel vmes še apetit na „Goriško ljudsko“, kakor vemo.... (Konec pride).

Domače in razne novice.

P. n. gg. naročnikom. — Ker po- haja prvo poluletje, prosimo vse one gg. naročnike, ki so bili zaostali s plačilom naročnine, da isto poravnajo v najkrajšem času. Ostale prosimo, da jo plačajo naprej o prvi priliki.

Osebnosti. — Gosp. Ernest Lav- renčič, absolviran slusatelj tehnike na Dunaju, rodod Tržačan, je napravil v petek drugi državni izpit ter je postal tako inženir strojništva.

G. Ivan Neckermann, učitelj na pri- pravniški na Proseku, je imenovan okrajnim šolskim nadzornikom za slovenske ljudske šole v tržaški okolici, za slovenske zasebne in za srbsko zasebno ljudsko šolo v Trstu.

„Tiho delovanje“ — slepilo. — Na naše članke pod tem naslovom „Gorica“ ne vé kaj odgovoriti. Trdi le, da so zaviranje in pačenje resnice ter se zaletava v dr. Tuma. Poveri! Patent za zaviranje in pačenje res- nice imajo pač „Goričani“, kar smo že nešte- tokrat pokazali, in mojstre v tem so se izka- zali zopet v člankih „Tiho delovanje“, v katerih hvalijo na vse pretege sebe ter kažejo na ve- likanske svoje „vspehe“. Kakšni so ti, smo povedali že neovrhu.

V obče pa je vso reč prav lahko pre- soditi. Tega, da je kapituloval dr. Gregorčič pred vlado in Lahi, nam „Gorica“ doslej še ni oporekla. Prav varno se ogne vselej te nespodbitne naše trditve, o kateri je prepi- san vsakdo, kdor zna prav misliti, da je isti- nita, marveč odvrta se „Gor.“ od predmeta na dr. Tuma, po katerem udari namesto da bi povedala, kako je prodajalo „narodno vodstvo“ Slovence pred otvoritvijo našega deželnege zboru. Kdor sodi položaj — in drugače ni mogoče — s stališča Gregorčičeve kapitulacije ter upošteva, kaj se je doseglo, mora priti le do tistih zaključkov in izvajanj, kakor mi, vse drugo je le — slepilo!

Še enkrat o Vipavski železnici. — Zadnja „Gorica“ trdovratno trdi, da dr. Tuma je vžil strašno blamažo glede na Vipavsko železnico. Ni odveč, če si še enkrat malce pogledamo, kako se je trudilo „narodno vodstvo“ za Vipavsko železnico.

Kakor znano, Vipavska železnica je prišla v deželni zbor leta 1892. in je bila rešena tako, da deželni zalog prispě s po- sojilom 100.000 za nakup osnovnih delnic, kakor se je enaka svota odkazala za zgradbo parnega tramvaja po furlanski nižini in za železnico Tržič-Cervinjan. Od leta 1892. do 1894. se ni nikdo slovenskih de- želnih poslancev s to stvarjo bavil. Leta 1894. se je vršila trasna revizija črte Gorica-Bilje-Dornberg-Ustje-Ajdovščina. Pri komisijskem ogledu se ni dejanski udeleževal nijeden slovenski državni ali deželni poslanec. Komisijo je sprejemal deželni glavar, Franc grof Coronini, ki se je pa omejeval le na oficijelne sprejeme členov komisije, nikakor pa se ni bavil z meritornimi vprašanji gledé trase. Občne so v istini izrekle svojo željo, ali odpora in pravega premišljenega nastopa ni bilo od nobene strani. Izraženih želj občin se ni nikdo zavzel ne v de- želnem zboru ne v državnem zboru, ne pri ministerstvu, kjer se je trasa izdelala. Do spomladi 1896. leta je cela stvar tičala nekeje pri ministerstvu. Grof Alfred Coronini se je spomnil na takratno naklonjenost grofa Badenija, ki je spravi- l Vipavsko železnico v državni proračun. To pa je bila tudi cela akcija državnih poslancev, in od spomladi 1896. na- prej se ni ničesar več storilo. Tako je prišlo, da sta se pogajala leta 1894. in tudi prevzela izdelovanje generalnega načrta inženirja Dreossi in Antonelli in da sta se ista meseca avgusta 1896. sama obrnila naravnost na ministerski urad, da bi prev- zela tudi izdelovanje podrobnega načrta in svoj čas podjetje zgradbe. Ker ni bilo pravega nadzorstva, ne od strani deželnege odbora, ne od strani de- želnih poslancev, ne od strani ob- činskih zastopstev, ne od strani političnega društva „Sloga“, se po sebi razume, da sta Dreossi in Antonelli prvotno traso izpeljala po željah in mišljajih ministerstva in sta seveda ob erem tudi pa- zila na to, da bode bodoče podjetje njima kar najbolj ugodno.

Meseca avgusta 1896. sta bila inženirja Dreossi in Antonelli na Dunaju, da sta si zagotovila podjetje zgradbe vipavske želez- nice. Jeseni 1896. šlo je le še za to, da se tudi koncesijski odbor spravi v njih roke in da se tako Vipavska železnica od vze me vsakemu vplivu slovenskih držav- nih in deželnih poslancev. Znano je, da se je jeseni 1896. izbral pod predsed- stvom deželnege glavarja Franca grofa Co- roninija koncesijski odbor za Vipavsko želez- nico, ki se je sestavil iz županov, župni- kov in veljakov vipavskih. V ta odbor odločen je bil tudi grof Alfred Coronini. Grof Alfred Coronini pa v ta odbor ni vstopil, marveč je pustil, da so pod vplivom sedaj pok. Ferdinanda Perozija zastopniki vipavske do- line volili v ožji koncesijski odbor gg. Dreossi, Antonelli, Casagrande, Mulič in Saunig. Do tega trenutka ni bilo torej nikake akcije od strani deželnih in držav- nih poslancev, političnega društva „Sloga“ in posameznih korporacij. Pre- pustilo se je vse ptujemu vplivu, in če se je pri tem ostalo, se je zgradba Vipavske železnice izvršila po Dreossijevem in Anto- nellijevem prvotnem načrtu Bilje-Dornberg- Ustje-Ajdovščina.

Še-le po izvolitvi koncesijskege odbora se je zdrnil Alfred grof Coronini iz ne- znanih razlogov ter nadstopil z zahtevu, da se mora ta koncesijski odbor razpršiti ter delati na to, da koncesija pride v roke naših ljudi. Sam se je grof izrazil z dr. Anto- nom Gregorčičem vred, da ne ve, kako stvar v roke prijeti, da se ne ra- zume v tej stvari. Dr. Anton Gre- gorčič je še posebej ponovno izre- kel, da je ta zadeva Goroninijeva in ne njegova. Tako je nastopil dr. Tuma po želji in volji grofa Alfreda Coroninija na shodu pri Rebku. On sam ni bil ničesar storil, že iz tega razloga, ne, ker je progla-

Ustje-Ajdovščina trgu, kojega je on zastopal, bila skrajno neugodna in mu je grof Alfred Coronini najodločnejše izrekel, ali zagovarjati to progo ali nobene.

Dr. Tuma ni prevzel drugega naloga od grofa Coroninija, nego razpršiti konce- sijski odbor Dreossi-Antonelli, nabrati osnovne glavnice 50.000 gld. po občinah in zaseb- nih in tako omogočiti upravni svet železnice v narodnih rokah. Celo stvar pa je vzelo ministerstvo Wittek v svoje roke in pri tem sta pač jako malo deležna naša deželnozbornska in državno- zbornska delegata.

Tako je bilo, gospoda! Sedaj pa prip- suje „narodno vodstvo“, to je dr. Gregorčič vse, kurkoli se je zgodilo za Vipavsko želez- nico, „tiheemu delovanju“, to je dr. Gregor- čiču, torej samemu sebi.

Znatilno za njega: Kadar se izvrši kaka reč, takrat pa pride na dan s samohvalo, češ vidite, to zopet sem napravil, če tudi ima pri tem bore malo ali pa nič zasluga! O, Don Antonio, vedno bolj Vas spoznavamo!

Pri kopanju zadel ob kamen ter umrl. — V Gradezu se je kopal te dni neki mladenič iz Gradca. Skočil je v vodo z glavo navzdol z deske, misleč, da je voda dosti globoka. Ali temu ni bilo tako, vsled česar je zadel z glavo ob velik kamen. Prišel je potem omahovaje še na breg, kjer pa je pa- del na zemljo ter izdihnil.

Po novejših poročilih je umrl ta mla- denič vsled srčne bolezni, katerega ga je pri- jela v vodi.

Poskusen samomor vojaka. — V ponedeljek popoldne okoli 3. ure se je vstrelil v sobi, kjer spi, vojak tukajšnjega 47. pešpolka, po imenu Anton Fritz, doma od Sv. Pavla pri Gradcu. Ko je počil strel v vojašnici na Travniku, so skočili vojaki po- gledat, kaj da je, kar so našli Fritzja ležati na tleh med dvema posteljama v krvi, in zraven je ležala puška. Vstrelil se je v prsi na levi strani, ali se ni zadel smrtno, kar je konstatoval vojaški zdravnik, ki je hitro pri- tekkel na lice mesta. — Kroglja, ki je šla v telo v prsi na levi strani, je prodrla iz njega na desni, je letela skozi okno v ulico za vo- jašnico. Škode ni napravila.

Fritzja je bil baže prijel neki kadet, češ, da ga ni pozdravil. Ker pa je bil Fritz že to storil, ni hotel ponoviti pozdrava. Radi tega bi bil moral na raport. Da se pa izogne, si je hotel končati življenje.

Fritzja, ki je bil prišel kmalu k zavesti, so prenesli v vojaško bolnišnico. Upanje je, da okreva.

Oddelek Slovencev v Devinu napravi v nedeljo na dan sv. Ivana javni ples, kakor smo že naznanili. Čisti dobiček je določen v dobrodelni namen za otroški vrtec v Devinu, kateri je toli potreben in za ka- terega skrb polagamo z nova na srce naših rodoljubov. Sviralba bo vrla mavhinska godba. Ker je veselica dobrodelna, je pričakovati po- voljnega vspeha.

Prostor za blaznico. — V svrhu zgradbe deželne blaznice je nakupil deželni odbor v ulici sv. Petra na desni strani pro- stor, ki obsega 20 zemljišč v skupni vrednosti 40.000 gld. Lastniki so bili Al. Villat, Vetterl- Maurovich in nekateri drugi manjši po- sestniki.

Umeščenje goriškega župana. — Včeraj popoldne je bil slovesno umeščen žu- panom goriškega mesta dosedanjí župan dr. Venuti. Kot zastopnik vlade je bil navzoč dvorni svetnik vit. Bosizio, kateremu je storil župan običajno prisego. Slavnostni seji je predsedoval županov namestnik Bombig, ki je povdarjal zasluge dosedanjega županstva ter med drugim omenjal tudi obranitev laškega značaja mesta Gorice, kateri je bil tako naskokovan! Občinski svet da je v tem pogledu storil vsaki čas svojo dolžnost. Župan je govoril na dolgo in široko ter ob- ljuboval meščanstvu vse mogoče in nemogoče reči, kaj da treba še napraviti za povzdigo mesta itd. V govoru seveda ni smelo izostati tudi splošno laško stališče. Rekel je pri- bližno, da Lahi se in Lahi hočejo ostati, in če spoštujejo narodno zavest drugih, ki se naselijo v mestu, delajo le tako, kakor se spodobi omikanemu narodu, da pa vsak naskok na njih hočejo odbiti energično ter varovati svojo posest. Tako je bilo doslej, tako bo odslej.

Kaj in koga je s tem mislil? Brez dvoma Slovence in druge, ki se naseljujejo v Gorici, pozabil pa je župan popolnoma na mestne Slovence. Ali ne ve, g. župan, da v Gorici je skoro polovica prebivalstva slo- venska? Le stopite v to ali ono hišo, ta ali oni urad, v to gostilno, v ono kavarno, povsodi vam doni na uho slovenska govorica Slovencev-domacinov v Gorici. Na te se župan nič ne ozira, ker Lahi na sploh se trbijo v svet, da Gorica je laška vseskozi. Tako smo čitali tudi v včerajšnjem „Piccolu“ v poročilu o umeščenju dr. Venutija to no- rost, da Gorica je bila odbrana že od Boga, da je laška, in taka da vedno ostane. — Ali ste že pozabili, vi laški modrijani, da prvo prebivalstvo v Gorici je bilo slovensko, da Slovenci so dali mestu ime, da kar je Lahov v njem, so izšli po večini iz slovenskih sta- rišev, o čemer pač najbolje pričajo imena, ali pozabljate, da v Gorici je skoro polovica prebivalstva slovenska, in to zahteva iste pravice v mestu, kakor Lahi! Župan jih je odrekel, in povedal jasno, da bo odslej tako,

kakor doslej. Torej tista stara gonja od strani magistrata proti Slovincem v mestu se bo nadaljevala, lopovščina s slovensko mestno solo še ne bo konec, itd. In potem govori, da spoštuje narodno zavest drugih!! Prav, jem- ljemo na znanje to izpoved županovo, pöve- mo pa jasno in glasno, da ne bomo odnehali v boju za naše pravice v mestu, marveč bomo isti nadaljevali s podvojeno silo. Mi zahte- vamo le isto, kar nam tiče, in če se nam to odreka, ümevno, da moramo nadaljevati borbo za naše pravice. In to tudi storimo, pa naj govoré še toliko o kakih naskokih na „italijanstvo Gorice“ itd....

Treščilo je. — Poročajo nam, da dne 18. t. m. zvečer okoli 6. ure je treslo v zvonik cerkve sv. Križa pri Tomaju. Škode utegne biti okoli 500 gld.

Hitro e. kr. uradovanje. — Nekdo je bil vložil dne 8. febr. 1893. pri kaznil- niškem ravnateljstvu v Kopru prošnjo za službo čuvaja, podprto s potrebnimi doku- menti. Čakal je seveda na odgovor. Ker ga po 6 mesecih ni bilo, je vprašal pismeno, kaj in kakó je s to rečjo. Odgovora nič, vpraša zopet, pošlje dve priporočeni pismi čez čas, odgovora od nikoder. Vsled tega si je moral mož preskrbeti že duplikat jednega izmed priloženih dokumentov, kar ga je stalo denar kakor tudi pisma. Le še nič ni bilo, in mož je rekel: Imejte v Božjem imenu že tiste reči, ker mi nočete odgovoriti na nikak način. Ali glej, v terek je prinesel magistratni sluga v Gorici temu možu re- šitev prošnje iz l. 1893. Jeden dokument je manjkal. Ravnateljstvo je bilo rešilo prošnjo dne 10. decembra lani, kakor je razvidno na vlogi, vročena je bila pa v terek. To vlogo prošnjo so torej reševali 6 let, 10 mesecev, in dva dni, za uročitev je bilo pa treba časa 6 mesecev in 9 dnij. Hitro je slo!

Furlansko politično društvo. — V nedeljo so imeli napovedano zborovanje v Zagradu. Kakšen namen ima to novo društvo, smo že povedali. V odboru čitamo med imeni iz Gorice in Furlanije tudi ime radi- kalnega Laha Seppenhoferja, ki je od- bran podpredsednikom. Iz tega pač smemo sklepati, da društvo bo preveval njegov duh, to je duh najhujšega laškega radikalizma ali oni znanega Codermaza, ki prebiva sedaj v Italiji. Seppenhofer stoji vedno v prvi vrsti radikalec, kadar treba iti proti Slo- vencem ali pa storiti kaj velelaskega. Tako se je oglašal v mestnem svetu vedno ob takih prilikah, ker pa je tam le še pre- malo radikalizma, je izstopil letos, ko je bil zopet izvoljen.

Društvo bo velelaske, najbrže bolj od- krito, dočim je „Unione“ sicer tudi velelaske, ali bolj previdna; je pač poleg stari lisjak dr. Pajer.

Zanimivi podatki. — „St. M.“ prin- asja v poslednjem svojem zvezku prav zani- mive podatke iz statistike. Nekaj jih poda- jemo našim čitateljem, ker vemo, da jih bodo v resnici zanimali. — L. 1899. je imela Go- rica sorazmerno 22.967 prebivalcev, Ljub- ljana 36.854, Trst pa 166.599. — Živo- rojenih je odpadlo na 1000 prebivalcev l. 1899. v Gorici 26,3, v Ljubljani 29,7, v Trstu 32,0. Najmanj živorojenih odpade na 1000 preb. v Inomostu na Tirolskem, namreč le 12,5, največ jih pa odpade v Drohobyczu v Galiciji, namreč 51,0. — Mrtvorojenih je odpadlo na 10.000 preb. l. 1899. v Gorici 13,5, v Ljubljani 15,07, v Trstu 21,1, v Pragi 26,4, itd. Najmanj mrtvorojenih je l. 1899. na 10.000 preb. odpadlo v Černovicah v Bukovini, namreč le 2,6, največ pa v Stryju, namreč 32,5. — Zanimivo je tudi vedeti, da je l. 1898. umrlo na Češkem 149.078 ljudi, in to vsled naravne smrti 145.453 oseb, vsled nenaravne (samomor in pod.) 3625. L. 1897. je pa umrlo 150.161 ljudi, vsled naravne smrti 146.709, vsled nenaravne pa 3452. Dalje zanimivo, da je mej 100 mrtvimi sorazmerno 46 otrok.

Košček klerikalne bedastoče in fa- natizma. — Iz Monakovega na Bavarskem naznanjajo lepo pripovedko, katere obseg je: Neki monakovski trgovec I. W. ima v zalogi angleško blago. V izložbi je imel pa te dni „Christiejeve klobuke“, ki imajo ime od an- gleskega tvmičarja Christiea. Prišel je v njegovo prodajalno neki duhovnik B, in zah- teval v imenu duhovne oblasti, da naj trgo- vec I. W. takoj te klobuke odstrani, češ, nji- hovo označenje je roganje do Najvišjega. Duhovnik in duhovniške oblasti so imele namreč Christiejeve klobuke za Kristove klobuke. V svojem klerikalnem fanatizmu so hoteli takoj prepovedati tako „roganje“. Ra- zume se, da je bil duhovnik od trgovca, kakor mu je tikalo, poučen. Opravičeval se je, da ga je neki katoliški žurnalst opozoril na to zadevo. Ker pa cerkveni uradi občeju- le s klerikalnimi žurnalisti, torej si lahko takoj že v ti mali stvari prepričamo, kakšni so klerikalni žurnalisti. Denuncijanti, fanatiki in tepci! — Vzor klerikalne žurnalistike pri nas na Goriškem je „Primorski List“. Pise bedastoče, dela nesramne „dovtype“, denun- cuje, laže na drobno in debelo, „Gorica“ pa hodi vzorno za svojim „vzorom“. Pač res: bratec in sestrica!

Izpred sodnje. — V terek je stala pri zaprtih vratih pred tukajšnjo okrožno sodnijo 48 let stara Marija Visintin, krema- rica, kjer je lani v Mosi v nekem hipu, ko je bila jezna, žaljivo govorila o veri kakor tudi o vikariju v Mosi in njegovi služkinji, ter je take besede spremljevala s pljuvanjem

C. kr. okrajno glavarstvo v Tolminu razglašuje, da vsled sedaj v delu stoječe korekcije Koroške državne ceste med Kobari-dom in Trnovim ostane odprt promet na progi od km. 111 do km. 112, začeni v pondeljek dne 25. t. m. do dalje na redbe le ob sledečih urah in sicer: od 8. ure do 10. ure popoldne; od 12. ure popoldne do 3. ure popoldne in od 6.30 ure zvečer do 5. ure jutraj.

Drokol (bifekel) je na prodaj. — Kje, pové upravništvo „Soče“.

Razgled po svetu.

Dva glasova s Češkega. — Govor dr. Forta v Nimborku v nedeljo smo že omenili na kratko v večernem izdanju zadnje številke. Danes podajemo isti malo podrobnjeje. Dr. Fort meni, da z obstrukcijo so dosegli Čehi vspeh za hip, ali je vendar važen, ker pospeši proces in utegne prinesiti važne spremembe na politično obzorje. Kar zadeva desnico, ista ni bila nikdar dovolj trdna, ni bilo postena zveza za čas sile, marveč le ne-kako veteransko društvo. Dr. Fort misli, da pravne konference se ne bodo nadaljevale, ker Nemci niso za mir, da pa tudi se ne oktroira poslovnega reda ne jezikovnih narčtov Körberjevih ostaja torej le razpust zbornice.

V tej zmešnjavi pride do zadnjega spopada med dvema nasprotnima si načeloma: med načelom utrjenja nemške nadvlade in med načelom preosnove ustave v smislu federalizma, ugajajočega interesom države. V tem zmislu češko vprašanje postaja evropsko vprašanje. Od rešitve tega vprašanja bo odvisno, ali naj se Avstrija ponizi v odvisnost od Berlina, ali pa naj izhodi, ki Nemcem dovoli pristojno politično stališče in hkratu zadovolji tudi druge narodnosti, da tako postane Avstrija velika Svica, državna zveza vseh svojih narodov, kakor samostojen člen med evropskimi državami.

Isti dan je govoril tudi dr. Kramář. On se tolaži, da se ni bati nič prihodnosti. Te se ni bati Čehom, ker so prestali že marsikaj in utegnejo se, ali drugače je z državo.

Ne proti Mladočehom, ampak proti narodu češkemu naj bi bila naperjena politika namerjane nove večine. Kaj takega morejo svetovati le oni, katerim se ni bati za narodno bodočnost svojo, tudi če Avstrija razpade, in ki hočejo le nemško Avstrijo, ali nobena avstrijska vlada ne bi mogla prevzeti odgovornosti za izvršitev takega nasveta.

Ako se odloči vlada, da potom zakona uredi jezikovno vprašanje, mora storiti to le tako, da ne bo ne zmagovalcev ne premaganih, drugače pa bi Čehe potisnila v načelno negativno opozicijo proti vsenu, kar je v interesu države in nje bodočnosti. Ni treba obsipati z očitjanji onih, ki so se sedaj postavili proti njim. Stranke se morejo raziti — narodi se najdejo zopet.

Krakovska „Nowa Reforma“ piše o zadnjih dogodkih v državnem zboru in o političnem položaju sploh zelo pametno in objektivno. Pravi, da so nemški listi polni opisov, kako so Čehi vodili obstrukcijo; tega pa nihče ne vpraša, zakaj so jo vodili! Boj med Čehi in Nemci ni boj za ureditev jezikovnega vprašanja, marveč je boj za sistem, od čigar izida ni odvisen le obstanek češkega naroda, ampak obstanek in razvoj slovanskih narodov v Avstriji na sploh.

To je boj federalizma in narodne avtonomije proti nemškemu centralizmu. Češki voditelji, katerih „obzorje sega precej dalje, nego iz gospodske ulice do dvora“, so bliskoma spoznali, za kaj gre tu ter so začeli ta boj na življenje in smrt. Njihov boj je boj vseh šibkejših, t. j. vseh slovanskih narodov v Avstriji.

Nemški posredovalni jezik. — Le-vica je sestavila posebno spomenico glede na Körberjev jezikovni načrt za Češko in Moravsko. Obsega dva dela; jeden se peča s Češko, drugi z Moravsko. To spomenico so izročili načelniki levičarskih klubov minister-skemu predsedniku. Objavili so k tej spome-nici tudi komentar, iz katerega je najbolj za-nimivo to, da levica zahteva nemškega posredovalnega jezika za vse kronovine. Po njenem mnenju ga ni potreba v Galiciji, Bu-kovini, Dalmaciji ter na južnem Tirolskem, ali v vseh drugih deželah pa mora biti, tako na primer tudi v Primorju, kjer nemščina tudi ni deželni jezik.

V tem komentarju pripovedujejo torej Nemci jasno in glasno, da nemški posredo-valni jezik, kateri imenujejo „državno potrebo“, ni potreben kar v celih deže-lah! Potreben po njihovi namenitvi pa je tam, koder prebivajo Čehi in Slovenci. Tem ga treba usiliti, ker te treba zatreti. To je njihovo geslo, in to so povedali dovolj očitno v omenjenem komentarju.

Civilna godba v Ljubljani. — Ljub-ljana doslej ni imela civilne godbe, katere pa pač že dolgo in živo pogoša. Slednji čas se je zbralo več prijateljev godbe, ki so se pri-čeli resno pečati z ustanovitvijo take godbe. Ljubljana nima dovolj izvezbanih godcev in zategadelj se išče več izvezbanih solidnih godcev. Godcem, ki se prijavijo za to godbo, se bodo preskrbele v Ljubljani primerne

službe. Prijave in pogoji naj se dopošljejo vodstvu civilne godbe v Ljubljani.

O dogodkih pri sv. Jakobu v Trstu. — Gonja proti Slovincem se nadaljuje. Sedaj se je oglasil tudi list „Ricerazione“, ki je glasilo laske duhovščine. To katoliško glasilo iz same krščanske ljubezni do svojega bližnjega kriči: Proč s slovenskimi trakovi iz cerkve sv. Jakob! Oglasi-la se je torej tudi laska duhovščina prav po geslu „Piccola“, in žid in katoliški laski duhovnik si ležita v objemu v gonji proti Slovincem pri sv. Jakobu, od-koder mora po njihovem mnenju izginiti sleherni slovenski glas! Lepa družba: žid in katoliški duhovnik! Se je umevno, da se zaleta žid v slovenščino v cerkvi pri sv. Jakobu, naravnost neumevno pa je, da dela kaj takega laska katoliška duhovščina! Poka-zala je s prej označenim vsklikom, da je baš tako lo-povska kakor laski židje.

Slovenskimi trakovi utegnejo izginiti iz cerkve tudi darovatelji in nositelji istih, in priti utegne dan, da neko lepo popoludne sešteje število svojih „vernih ovčic“ lahonski župnik Hrovatin po prstih svoje roke!

Na Kitajsko! — Listi prinašajo vest, da vojaško poveljništvo v Trstu je dobilo ukaz, pripraviti za odhod bataljon 97. peš-polka, ki bi se ukrcal na križarko „Marija Terezija“, ki stoji v Pulju, namenjena na pot na Kitajsko. Na Kreti so bili Slovenci, na Kitajsko pošljejo zopet Slovence!

Položaj na Kitajskem. — Te dni je začela na Kitajskem vojna. Na ultimatum evropskih velevlavstij je odgovorila kitajska vlada z bombardovanjem mejnarodnega bro-dovanja izza trdnjav okoli mesta Paku. Bombardovanje je končalo s tem, da so Ki-tajci zapustili to važno mesto ter jo popihali proti severu. Na begu so zažgali dve vasi. Brodovje ni posebno trpelo. Največ izgub imajo Rusi, namreč 16 mrtvih in 45 ran-jenih; tudi je dosla še nepotrjena vest, da je granata raznesla rusko vojno ladijo „Man-giur“; nekaj vojakov je ubitih, več ranjenih. Nemci imajo 3 mrtve, 7 ranjenecv; Angleži 1 mrtveca, 4 ranjenecv; Francozi 1 mrtveca in 1 ranjenega. — Dosla vest o usmrtiltvi nemškega poslanika v Pekingju je izmišljena. — Vstaja se je razširila tudi v deželo Se-Cuan. — Misijonska družba je dobila poročilo, da je ljudstvo podrl v Han-kanu misijonska poslopja.

Govori se, da so naprosile velevlavsti Japonsko, da pošlje na Kitajsko 20.000 mož v svrhu, da vdusi vstajo. Japonska to tudi najbrž stori. — Francozi imajo sedaj na Ki-tajskem 2000 mož, drugih 2000 pošljejo tja te dni.

Zedinjene države sev. ameriške pošljejo se 5000 mož. Ruska ki je že poslala 4000 mož, je baje sklenila v soglasju z drugimi velevlavstmi, poslati še 20.000 mož. — Japo-nška pošlje še 3000 mož. To je že precejšnje število možta, toda najbrže ne bo zadostoval, ako se vstaja razširi po celem Kitajskem, in treba bo energične akcije sporazumljenih velevlavstij, ali pa se bode morala pooblastiti kaka država, da vdusi upor na svojo roko.

V bitki pri Taku je padlo okoli 400 Ki-tajcev. Zastopniki združenih velevlavstij so mnenja, da treba poslati na Kitajsko še najmanj 20.000 mož. Rusija postavi na bojišče se 14.000 mož. Japan pa 2500.

Včerajšnja poročila javijo, da so Kitajci obkolili internacionalne čete pod vrhovnim poveljstvom angleškega admirala Seymour-a. Druga vest pa to zanika in pravi, da plapola raz južna pekinska vrata angleška zastava.

Avstrijska mornarica pripravila baje 3 ladje za odhod na Kitajsko. Po angleških poročilih zunanja poslanstva v Pekingju niso trpela nikake škode.

Buri so baje že pred vrati v Peking ter so naskočili mesto. Admiral Seymour je prisel po današnjih poročilih že v Peking. Podrobnosti niso znane. — Govori se, da mislita Rusija in Japonska skupno postopati na Kitajskem.

Raznotero. — V Trstu se je vstrelil 27 letni klepar Pontoni v svoji delavnici ter je kratko na to umrl. — Da se je odpove-dalo Pellouxovo ministerstvo v Italiji, smo naznanili zadnjice. Kralj namerava poveriti sestavo novega ministerstva predsedniku se-nata Saracco. — O vojni v južni Afriki ni nobenih posebnih poročil. Vse je nekam mirno. Sedaj imajo tam zimo in hudo mráz. — V Pariz sta pripotovala na razstavo avstrijska ministra Hartel (uk in bogočastje) ter Call (trgovinski minister). — Stavke v Veveah pri Ljubljani je konec. Delavci delajo, doslegi so le skromno malo priboljška. — V tovarni strojev državne železnice v Budimpešti je stopilo v stavko 3000 delavcev.

Narodno gospodarstvo.

Trtna uš se je prikazala na mnogih krajih kar najhujše, kakor v goriski okolici, v Podgori itd. ter skoro v celem vipavski do-lini, in sicer na domačih kakor tudi na tujih trtlah. Značilno je, da se letos prikaže prej na cvetju in šele potem na listih. Cvetje je v-elo in črnkasto; cvetna časa tudi črnkasta in osušena, se še drži čase, in je pokrita z belkastim prahom trtne uši, kateri se vidi tudi s prostim očesom. Cvetje, ki je že zgub-ile cvetno časo, dobi okrog mednika bel-kast krog in celi grozd postane bel, kakor

da bi bil posut z moko. Ta belkast cvet in zrna odpadejo in ogolijo popolnoma grozd. — Da se prepreči popolno uničenje trte, je treba pa pridno skropiti z (hakreno ga-lico). Košato zveplo, katero nekateri svetujejo, bo koristilo pozneje, ker bi je sedaj skoro vsakdanji dež izpral. Skropiti pa se bode moralo z gori omenjeno zmesjo samo grozde in ne cela trta in to naj se napravi tudi tam, kjer se trtna uš ni še pokazala v veliki meri, ker bi sicer pri sedanjem dežev-nem vremenu trtna uš povzročila velikansko škodo.

Nova anketa glede na davek na špirit. — Kakor znano, so bila mnenja po-sameznih deželnih odborov glede na name-ravane deželne zakone o dokladah na državni davek na špirit precej različna. Da se vsa reč končno uredi, je sklicalo finančno mini-sterstvo na dan 25. t. m., to je prihodnji ponedeljek, novo anketo deželnih glavarjev na Dunaj.

Malo čudno! — Nemški cesar je po-delil sankcijo zakonu, katerega je nedavno nemški državni zbor vsprejel, vsled katerega se pa značno zvišuje colnina na pluja piva. Kakor znano, tiče se to zvišanje v prvi vrsti čeških piv, kar je znano našim citateljem po notici „plzensko pivo v državnem zboru v Berlinu“. Pričakovalo se je, da ta zakon, ki je izšel iz šovinistiških vsenemskih vzrokov, ne bode sankcioniran, ali Viljem II. je zopet znova v tem slučaju pokazal, kako se malo ozira in kako malo respektira državo, na ka-tero je govoril nedavno namreč ob prihodu našega cesarja v Berlin tako „tope in sim-patiške“ zdravice!

Trgovsko in obrtno društvo za Kranjsko je imelo v petek občni zbor. To društvo se je ustanovilo lansko leto. Povod ustanovitvi je bila kranjska klerikalna orga n i z a c i j a, katere glavni namen je, ugo-nobiti trgovski in obrtni stan z nebrojnimi kons. društvi, katere je vže ustanovila in jih se ustanovlja; to klerikalno gibanje ima odkriti smoter, vstvariti si popolno gospodarstvo du-hovščine s tem, da ugonobi trgovca in obrt-nika in spravi kmetu v svojo popolno od-visnost. Tako nevarnemu klerikalnemu za-početju so se postavili kranjski trgovci in obrtniki v bran in si ustanovili gori omenjeno društvo, katero ima že lepo število članov, ki so se zborovanja tudi mnogobrojno ude-ležili. Po odborovem poročilu in po volitvi predsednika in odbora se je razvila daljša razprava o gospodarskem položaju v deželi Kranjski. Konstatovalo se je, da gospodarstvo na Kranjskem radi preobilnih konsumnih društev silno peša in da raste zadolženje kmetijskega ljudstva vsled klerikalnih po-sojilnic. Ako pojde to tako naprej, začno ljudje trumoma seliti se v Ameriko.

G. Petsche iz Loza je pojasnil za-lostne razmere kranjskih trgovcev in obrt-nikov. Že med njimi samimi obstoja velika konkurenca, tako, da zamorejo samo z naj-večjo pridnostjo izhajati. Od vlade ne zahte-vajo trgovci in obrtniki drugega, kakor da pazi, da se bo klerikalno zadružno gibanje držalo mej, ki mu jih določa zakon, a se to se ne zgodi. „Slovenec“ je nekoč na-ravnost priznal, da se hoče s kon-sumnimi društvi uničiti liberalne trgovce in obrtnike. Najzlostnejše pa je, da stoji konsumna družta izven zakona, da zanje ne velja nobena postava in da jim gre vlada kar le mogoče na roko.

Konsumnemu društvu v Starem trgu je glavarstvo vzelo gostilniško koncesijo. Vlada je to potrdila, ministerstvo pa je to zopet razveljavilo, dasi je bilo društvo že pri sodniji in pri glavarstvu kaznovano, in bi bil v takih razmerah vsak gostilničar že davno izgubil koncesijo. Govornik je predlagal, da se izvoli posebna deputacija starih členov, ki naj pri dež. vladi posreduje glede konsum-nih društev, in če treba pojde tudi na Dunaj k ministerstvu ali celo k cesarju.

G. Tosti iz Ljubljane (Primorec) je opozarjal, da je vinska klavzula povzročila velikansko škodo domačim vinogradnikom in gostilničarjem. Vrh tega pa so nastala se konsumna društva, ki delajo gostilniški obrti silno škodo. Ta društva so davka oproščena, in ker točijo petijot, je konkurenca z njimi nemogoča.

G. Domicelj je opozarjal na potrebo trgovske šole in izdaje terminologije za trg-stroko.

G. Tavčar je rekel, da bi konkurenca s konsumnimi društvi ne bila težka, ako bi ljudstvo po kapelanih ne bilo tako nahuj-skano, da v konsumnih društvih rajše slabo dražje plačuje, kakor da bi jemalo pri trgovcu dobro blago za posteno ceno.

(Dr. Krek, ta imenitni slov. krščanski socijalist, je nekemu gospodu naravnost po-vedal, da hoče njegova stranka s svojo orga-nizacijo liberalce na Kranjskem uničiti). — Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je društvo aktivno z 842 K 52 vin.

Tudi pri nas na Goriskem bi kmalu zavladale take žalostne razmere na gospo-darskem polju kakor so na Kranjskem. Tudi pri nas nima klerikalna organizacija drugega smotra nego ugonobiti posamezne, gospodar-stveno samostojne eksistence. Ta splošno-osrečevalna organizacija hoče tudi našo de-želico preplaviti z nesrečnimi, pogubonosnimi kons. društvi. Poskusila je to najprej v vi-pavski dolini in ponekod na Krasu. Toda prežalostni vspehi, koje morajo zaznamo-

vati taka društva na Kranjskem, odpirajo trgovcem in obrtnikom oči, in upati smemo, da ta klerikalna organizacija ne obrodi toliko „osrečevalnih“ kons. društev, kakor na Kranj-skem.

Dolžnost vsakega trgovca in obrtnika je, da se takemu gibanju, ki je v stanu, ugo-nobiti ga gmotno, vže iz lastnih in celokup-nih interesov odločno upre in dela na to, da se onemogoči ustanovitev kons. društev — bodisi kjerkoli. Na roko pojde v tem boju v prvi vrsti naše „Trg. in obrtno društvo za Gorisko“, katero se je organizovalo v prvi vrsti v to svrhu, da brani eksistenco trgovcev in obrtnikov in da obvaruje na-semu gospodarskemu življenju pravo gospo-darsko podlago.

Ustanovitev blagovne borze v Olo-moucu. — Olomouc je mesto, ki ima skoro prav jednake razmere, kakor jih imamo mi v Gorici. Nemski živelj ima nadvlado — cerkvena hijerarhija ga krepko in vspešno podpira; nadškof Kohn je zapovedal ne-davno, da ne sme v Olomoucu noben du-hovnik biti člen čeških društev, češ, da niso krščanska! — ali Čehi se globlje prav živo in upati je, da se razmere temeljito premene. Ni temu še dolgo, kar smo pisali o usta-novitvi trgovskega muzeja v Olomoucu; — to je bilo tedaj, ko smo poročali o našem obrtnem muzeju.

Danes pa moremo sporočiti zopet lep napredek, namreč: ustanovitev blagovne borze. Ustanovni odbor je te dni poslal mi-nisterstvom trgovine in poljedelstva prošnjo, da se jim dovoli ustanoviti borzo. V ti bla-govni borzi bodo se le nekoliko dni v tednu vršili trgovski posli. To pa zategadelj, da se bode trgovine na borzi lahko udeleževale olomouška okolica, da bo dana tudi kmetikom posestnikom priložnost samim stopiti v ta kraj moderne trgovine. Terminova trgovina bode seveda, dokler si ne uredi v Olomouci postene informacijske pisarne, popolnoma izključena iz borznih trgovskih načelnov. Ve-liko skrb pa se bode dajalo ureditvi mirovne sodnije, kar je seveda tudi zelo umevno, velike važnosti pa bode mirovna sodnja po-sebno še tedaj, kadar se uvede za sedaj še izključena terminova trgovina. Kakor videti, tudi v Olomoucu veliko projektov v soraz-merno kratki dobi zagleda beli dan. In iz baš istega razloga kakor pri nas, Razume se, da v Olomouci vsi Čehi delajo složno na tem polju. Pri nas pa? Kako pišejo naši politični nasprotniki o „Trgovskem in obrtnem društvu za Gorisko“? Stvarnega ne povedo seveda ničesar, ali zato hočejo sme-siti!! In to je zelo, zelo napaka!

Mi moramo takemu delu kot je to „Trg. in obrt. društva“ žrtvovati znatni del svojih moči, ker tu se gre za kruh, za ob-stoj velike večine našega naroda. Kaj pa to znači, o tem menda ni treba pisati, kajti to je vsakomur že tako in tako dobro znano. Povdarjali smo že, da projektov, ki so sedaj na dnevnem redu „Trg. in obrt. dr. za Gorisko“, ni odbor privlekel mo-rebiti sam iz lastnega nagiba za lase na dan, ne, ampak vse te projekte je privedla na dan današnja doba, razmere današnje dobe. V društvu se samo vse osredotočuje!

In tega je zelo potreba, ker pri takih rečeh treba vedno osrednje organizacije, središča, ki vse zasleduje in ima vse na dnevnem redu. In to je „Trgovsko in obrtno društvo za Gorisko“, h kateremu bi moral pristopiti ne le vsak trgovec in obrtnik naš v deželi, tem več vse občine in vsi oni, ki so prijatelji napredka. „Trgovsko in obrtno društvo za Gorisko“ mora postati — brez dvombe tudi postane — korporacija, ki bode takorekoč voditeljica vsega v deželi, seveda v prvi vrsti gibanja gospodarskega. In to že nekateri slutijo. Od tod torej „zafkravanje“, ki morebiti pri slabih trenutno škoduje, ali pri treznih moreh vzbuja samo pomilovanje... Pa je že tako na svetu, da se češče radi osebnostij pozabi na stvarnost. To delajo z večine pa le zlobneži!

Književnost.

Narodne pesmi z napevi. — Nabral in uredil Janko Zirovnik. Stanejo elegantno vezane K 1-20 h. V založbi Otona Fischerja v Ljubljani je izšla te dni mična knjizica pod gorenjim naslovom kot nova pomnožena iz-daja. Obsega večec 50 lepo harmonizovanih pesmic, ki pridejo ljubiteljem glasbe in petja gotovo prav kakor prva izdaja. O knjižici so se izrekli pohvalno razni slovenski listi. Isto moramo storiti tudi mi, ker knjižica v vkusni mali ohleki z bogato vsebino je res vredna vsakega priporočila. Za pevske zборе, za učitelje takih zborov itd. je knjižica kakor za nalašč.

Razglas.

Podpisano županstvo naznanja, da bode starodavni in znameniti **konjski trg** v nedeljo, dne 24. t. m. Toliko se daje na znanje slavnemu občinstvu.

Županstvo v Devinu, dne 20. jun. 1900.

Za župana:
J. LEGIŠA.

Henrik Sienkiewicz

in njegova dela.

5. maja t. l. je preteklo 30 let, odkar so se jeli v Varšavskem dnevniku „Gazeta Polska“ pojavljati potopisi pisatelja pod psevdonimom Litvos. Ti potopisi so bili krasni in zanimivi, da so obračali na se pozornost čitateljev doma in za meji. Čez nekaj časa je pribeil imenovani časopis novico, da je odpotoval Litvos v Ameriko, ter jel priobčevati v svojih predalih popis njegovega potovanja po Ameriki. S početka se ni zmenilo občinstvo za nje mnogo, toda čim dalje je potoval potopisec po Ameriki, tem živahnejše in zanimivejše je postajalo popisovanje. Ne le vsebina, marveč tudi način pripovedovanja je bil vedno novejši in zanimivejši. Dovolj zgodaj so izvedeli za te potopise tudi tujci, ki so jeli jih prevajati na svoje jezike. Pisma iz Amerike so vzbujala neprestano večjo pozornost, a poleg njih so pričeli poljski časopisi priobčevati se pripovedke, ki so obračale se večjo pozornost na pisatelja. Litvos je odložil krinko in ime Henrik Sienkiewicz je postalo splošno znano in visoko cenjeno. Takrat je pisal drobne pripovedke, ki so bile v onem času najbolj priljubljene. Bil je sicer najmlajši, toda najizbornejši pripovedovalec; že takrat so trdili poljski kritiki, da bi se le s težavo našel tekmeč Sienkiewicz, ki bi imel tako nežen ukus za lepoto ter toliko puezije v svoji duši.

„Stari sluga“, „Godec Janko“, „Za kruhom“, „Iz spomeniške knjige poljskega učitelja“, „Bartek zmagovalec“, „Čuvaj na svetliniku“, „V tatarski sužnjosti“, „Črtice z ogljem“, „Hanija“, so slike, s katerimi stavi pisatelj čitateljem pred oči trpeče človeštvo. Veselo, lahko, celo smešno se začneja kos te ali one tragedije; človek si misli, da se bo smejal do konca pri knjigi, toda smeja se le ob prvih odstavkih, ob poslednjih pa mu že zastaja sapa, oči se mu ovlažijo in kar razjokal bi se od sočutja. „Godec Janko“ ter „Čuvaj na svetliniku“ sta med drugimi prava bisera. Ni bilo torej nikako čudo, da je vzbujal pisatelj z njimi splošno zanimanje. Takoj po prvih so mu prijatelji obetali sijajno bodočnost; vsekako pa se tudi ni manjkalo protivnikov, ki so planili po njegovih delih z ogavnim sovraštvom. Takrat je napisal poljski kritik St. Tarnovski naslednje: „Sienkiewicz je imel velik in zaslužen uspeh; naj ga ima čimdalje več! Samo naj se ne ozira ter ne ravna po njem. V naših dneh je uspeh dokaj nevarnejši, nego je bil za mladih let Zaleskega ali Pola. Svojo umetnost in dušo svojo mora sedaj umetnik, zlasti pisatelj, držati višje nego drugekrat; mora jih imeti vzvišene visoko nad vsem tem, ker sicer ulegne doživeti, da mu jih strgajo navzdol.“ (Dalje pride).

V slovo!

Po 17-letnem bivanju v občini rifemberski sem se preselil pretekli teden s celo svojo družino v Gorico v Kapucnško ulico št. 9., kjer sem se naselil za stalno.

Dragi prijatelji in znanci! Ni mi mogoče popisati občutkov, ki so me prešinjali, ko sem v duhu zadnjokrat pozdravil Vas ter Vam klical: Z Bogom! Dokler sem bil tam, je bil moj srčni namen: posvetiti vse svoje moči svojemu poslu, in sicer v splošno zadovoljnost rihemberskih občanov. Pa zakaj tudi ne? Za prijaznost in spoštovanje do Vas sem živil tudi v polni meri od Vas istolako prijaznost in spoštovanje.

Ker se mi je zaslužila usoda v zadnjem času drugače, kakor sem jaz mislil, mi ni ostajalo drugega nego ločiti se od Vas.

Zgodilo se je to, in ločil sem se! Oprostite mi vsi tisti, od katerih se nisem mogel posloviti osebno, in to valed ginjenja, katerega je bilo polno moje srce ob slovesu.

Ako sem koga razžalil, naj mi odpusti, kakor odpustam jaz vsakemu, kdor bi bil meni prizadel kaj hudega.

Bodi zahvala vsem onim, ki so na kakršnikoli način storili kako uslugo meni ali moji družini.

Zato kličem še enkrat vsem: Z Bogom!

Gorica, dne 20. junija 1900.

Andrej Frančeškin,

bivši dacar.

100 do 300 gl. mesečno

lahko zaslužijo osebe vseh stanov in v vseh krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glavna in ni nikaka nevarnost. Ponudbe pod Ludwig Österreich, VIII Deutsche gasse 8 Budapest.

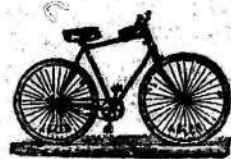
VELIKA ZALOGA

ŠIVALNIH STROJEV IN DVOKOLÉS

SAUNIG & DEKLEVA V GORICI

ulica Municipio št. 1

mehanična delavnica v Nunski ulici št. 16.

(Brez konkurence!)

Cene so od gl. 90 naprej.

Z nami je vsaka konkurenca nemogoča!

Se toplo priporočamo z odličnim spoštovanjem udani

SAUNIG & DEKLEVA.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar
v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nimenberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadičce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetlinjice. — Rožni venel. — Mašne knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Seimena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35-8

KAVA

DRUŽBE

SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI.

Ivarina je najboljša cikorijska.

ZALOGA

PRI

IV. JEBAČINU

V LJUBLJANI.

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si usiljevati drugih izdelkov cikorijskih, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi kavi, to je cikorijska ali: „Kava družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

Dobiva se povsod!

Glavna zaloga pri: IVANU JEBAČINU v Ljubljani.

KÔPEL

Preizkušeno zdravilišče za bolezni v želodcu, najtežjih in ledvicah, trsladkoma bolezni (diabetes), Prospekti se dobe pri ravnatelju Južne železnice postaja Polčane (Pölschach) železne kamene, KASNO PREBIVALIŠČE katarihe v goltancu in na krhlyt. ilo.

Prave in edine želodčne kapljice,

(Varstvena značka).

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice vredijo redno prebavljenje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. Okrepje pa Sv. Anton Padov. kvarjeni želodec storé, da zgine v kratkem času omotica in životea lenost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raji je. —9

Cena steklenici 30 kr.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljave pa jedino le v lekarni

Cristofolletti v Gorici.

Ivan Schindler

Dunaj, III. Erdbergerstr. št. 12.

razpošilja gratis in franko kataloge v slovensko-italijanskem jeziku z več kakor 400 slikami o vseh vrstah aparatov za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo, vinarstvo, za obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod

Ugodni pogoji plačevanja. Za realno postrežbo se garantira.

Solidne zastopnike se išče.

IVAN SCHINDLER

c. kr. privileg. lastnik.

Dunaj, III. Erdbergerstr. št. 12.

Preko meje naše domovine

se širi glas o izbornih testeninah „Prve kranjske tovarne testenin Žnidaršič & Valenčič v Ilir. Bistrici“.

Zanesljivo prave so le v zaklopnih po 1/2 kg. z najino firmo. Trgovcem cenike zastoj in poštne prosto.

Mirodilnica (drogerija)

A. JERETIČ

(prej B. Poniž)

Tržna ulica, pri sadnem trgu.

V zalogi se vdobiva po skromnih cenah:

Barve suhe in oljnate (proste in v škatlah), pokosti (lake), zamazka (kit), klej (lim), karbolinoj, tinta; cement; čopiči, ščeti, šablone; zamaški, gobe, milo; bencina, sveče, užigalice, petrolej; špirit, gelatina, vinska kislina; žveplo, vitrijol; cevi iz kavčuka, galoše; razne soli, olja in esence, kitova mast, (štokfižvo olje), zdravilna zelišča; čaj, med, mineralne vode; cedike (gome), cerkveno kadilo in kot primesa dišeči storaks; razna čistila, gladila in mazila (kot smirek, steklen papir, votliči, kolamaz itd.); prepase za kilo, obveze in druge kirurške oprave; pogača za pse, fosforno-kislo apno (Futterkalk); lepodišeče blago (parfumerije); potrebščine za fotografijo itd.

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici šte. 4

v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri

za gospe in gospode.

Naročila se izvršuje hitro.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici št. 1

v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«

Prva slovenska trgovina z železjem v Gorici

Konjedic & Zajec

(prej G. Darbo)

pred nadškofijo št. 5. Podružnica konec Raštelja št. 2.

Zaloge v ulici Morelli št. 12, v Gosposki ulici št. 7, v posejilnični hiši.

Priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa, železne, cinkaste, pocinjene in medene ploščevine, orodja za razne obrti in pohišnega, štedilna ognjišča, peči, cevi in predpečnike, nagrobne križe.

Vsakovrstne okove za pohištvo in stavbe. Prevzemata vse naročbe za vsakovrstne stavbe in druga podjetja.

Glavna zaloga za Gorico in okolice

izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.

Pripoznano najboljših patentovanih kotlov gosp. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga

najboljšega koroškega Acalon in Brescian-jekla.

Zaloga Portland in Roman-Cementa, kmetijskih strojev iz prvih tovarn. Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.